

FILIPINO

(Komunikasyon at Pananaliksik)

Ikalawang Markahan-Modyul 4: **Pagpapaliwanag sa Iba't ibang Dahilan, Anyo,** **at Paraan ng Paggamit ng Wika**

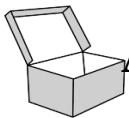

May-akda: Riza P. Lago
Tagaguhit: Paolo N. Tardecilla

City of Good Character
DISCIPLINE • GOOD TASTE • EXCELLENCE

PAG-AARING PAMAHALAAN
HINDI IPINAGBIBILI

Alamin

Ang modyul na ito ay binubuo lamang ng isang aralin.

- Aralin – Pagpapaliwanag sa Iba’t ibang Dahilan, Anyo, at Paraan ng Paggamit ng Wika

Sa pag-aaral ng modyul na ito, inaasahang maisasagawa mo ang sumusunod:

- A. natutukoy ang iba’t ibang dahilan, anyo at pamamaraan ng paggamit ng wika; at
- B. naipapaliwanag nang pasalita ang iba’t ibang dahilan, anyo at pamamaraan ng paggamit ng wika sa iba’t ibang sitwasyon

Subukin

Bago tayo magpatuloy sa bagong aralin, subukin muna ang iyong kakayahan na may kinalaman sa paksang ating tatalakayin. Lagyan ng tsek (/) ang pahayag kung ito ay iyong nagagawa at ekis (x) naman kung hindi mo nagagawa.

- _____ 1. Magsimula ng isang usapan.
- _____ 2. Makidalamhati sa taong may mabigat na pinadaraanan.
- _____ 3. Magpahayag ng iyong sariling opiniyon.
- _____ 4. Magpahayag ng saloobin.
- _____ 5. Magbahagi ng iyong nararamdam at mga pangarap o tunguhin sa buhay.

Aralin

Pagpapaliwanag sa Iba’t ibang Dahilan, Anyo, at Paraan ng Paggamit ng Wika

Sa araling ito pag-aaralan mo ang pasalitang pagpapaliwanag ng iba’t ibang dahilan, anyo at paraan ng paggamit ng wika sa iba’t ibang sitwasyon. Malilinang ito kung magagawa mo nang matapat ang mga gawain.

Balikan

Balikan ang nakaraang aralin sa pamamagitan ng pagsagot sa mga tanong.

1. Paano sinusuri ang linggwistiko at kultural na pagkakaiba-iba sa lipunag Pilipino sa mga pelikula at dulang pinanonood?
2. Bakit mahalaga ang pagkakaroon ng kasanayan sa pagtukoy at pagsusuri sa wika at kultura lalo na sa mga bagay na napapanood o nakikita?

Tuklasin

A. Panimula

Suriin ang mga sitwasyon sa ibaba. Alin sa mga sitwasyon ang gumagamit ng *phatic, expressive at emotive* na gamit ng wika? Patunayan.

1. Sa tagal ng panahon, muling nagkita ang magkaibigan.
2. Inaalagaan ni Mina ang may sakit na ama.
3. Taas noong ipinahahayag ni Tito ang kaniyang mga pangarap.

B. Pagbasa

Basahin ang sumusunod na liriko mula sa mga piling saknong ng ilang awitin.

Ngumiti kahit na napipilitan,
Kahit pa sinasadya
mo akong masaktan paminsan-minsan,
Bawat sandali na lang.
Tulad mo ba akong nahihiapan?
Lalo't naiisip ka.
Diko na kaya pa na kalimutan,
Bawat sandali na lang.

“Nobela.” awit mula sa *Join The Club*

Sinimulan ko ‘to walang naniniwala
Sa paligid ko
Eh ano (eh ano)
Susulatan ko lahat ng mga blankong pahina
At mas sisipagan ko pa
Kahit maubusan pa ‘ko
Susulatan ko lahat ng mga blangkong pahina
Maubusan man ng hininga
Di na para ako ay tumigil pa

“Pahina,” awit mula kay *Pricetag*

Binibigkas habang tumatakbo
Pumpiglas sa mga yakap ko
Pag-ibig ko, bakit lumalayo?
Pag-ibig mo, tila naglalaho?
Kapag makapiling ka
Hindi alam ang gagawin, iiwas ba o titingin

Sa 'yong kagandahan?
Ang kislap ng iyong mata ay 'di ko na makikita

“Dulo ng Hangganan,” awit mula sa *IV of Spades*

C. Pag-unawa sa Binasa

1. Piliin kung anong mga linya ng awit ang nagpapahayag ng damdamin at kung anong mga linya ang nagpapahayag ng opinyon.
2. Ano ang anyo ng wikang ginamit sa mga awit?
3. Paano ang paraan ng paggamit ng wika sa mga awit?
4. Bakit kinakailangan na matukoy ang pamamaraan ng paggamit ng wika at anyo nito sa mga pahayag?
5. Madali mo bang naunawaan ang awit? bakit?

Suriin

Maraming gamit ang wika sa iba't ibang sitwasyon na karaniwang mababasa sa isang akdang pampanitikan o anomang babasahin. Makatutulong na batayan ang mga tanong na sino, paano, kailan, saan at bakit upang matukoy ang sitwasyong pangkomunikatibo.

Isa sa mga ginagamitan ng wika ay ang mga awitin. Mga awitin na nagpapahayag ng damdamin, ideya, kaisipan, at higit sa lahat ang paglalarawan sa kuturang nakapaloob dito.

Sa nakaraang aralin, sinimulan mong pag-aralan ang mga gamit ng wika. Ngayon naman ay itutuloy natin sa araling ito ang gamit ng wika sa ibat ibang sitwasyon. Upang matukoy ang iba't ibang dahilan, anyo at pamamaraan ng paggamit ng wika, ating suriin itong mabuti.

DIYALOGO 1

- Liza: Uy,napansin mo ba?
- Belle: Ang ano?
- Liza: Si Ria,kanina pa siya tahimik.Parang malungkot siya.
- Belle: Napansin ko rin nga.Baka may sakit siya o kaya baka may problema.Halika lapitan natin siya.
- Liza: Ria,kumusta ka?Masama ba ang pakiramdam mo?
- Ria: Naku,wala! Wala akong sakit at wala rin akong problema.Napuyat lang ako kagabi sa pagsulat ng pananaliksik natin.
- Liza: Hay... pare-pareho pala tayo.Kami rin ni Belle napuyat sapagtapos ng pananaliksik.
- Belle: Oo nga, mabuti naman,Sol,at okey ka lang.
- Ria: Oo,okey lang ako.Salamat sa inyong dalawa,ha.

DIYALOGO 2

Marlon: Hindi parin ba natatapos ang problema ninyo ng iyong nobya?

Mario: Sinabi mo. Nalulungkot talaga ako sa nangyayari sa aming dalawa. Natatakot ako at baka lalo pang lumala at tuluyan na kaming magkahiwalay. Sana huwag naman at ang tagal na nito.

Marlon: Sana magawan na ng paraan na masolusyunan ninyongdalawa ang problema na inyong kinakaharap.

Mario: Ipagdarasal ko nalang na malagpasan ang pagsubok na ito.

DIYALOGO 3:

Shopie: Sayang talaga! Ang daming sale sa online shopping hindi ako nakaorder. Sobrang mumura pa naman ng mga bag at damit na gustong gusto ko kaso wala ako pera.

Leezada: Ako naman kahit may pera akong pambili, hindi parin ako oorder sa mga online nayan.

Shopie: Bakit naman?

Leezada: Hindi ako mahilig umorder online. Mas gusto ko na personal kong nakikita ang produkto na aking bibilhin.

Shopie: Talaga? Palagay ko, kani-kanya talagang hilig at gusto ang mga tao.

Mababasa sa mga diyalogong ito ang mga salitang nagpapahayag ng damdamin o emosyon gaya ng lungkot, takot at awa. Sa pang-araw-araw nating pakikipagkominukasyon, may mga pagkakataong naibabahagi natin ang ating nararamdamian o emosyon sa ating kausap.

Madalas nating masabi ang masaya ako, galit ako, nahihiya ako, kinakabahan ako, at iba pa. Sa mga sitwasyong sinasabi natin ang ating nararamdaman, **emotive** ang gamit natin ng wika.

Basahin mo uli ang mga pahayag na ito mula sa Diyalogo 3:

“Paboritong-paborito ko pa naman.”

“...kahit may pera akong pambili, hindi parin ako oorder.”

“Hindi ako mahilig umoder online.”

“Palagay ko kanya-kanya talaga ng hilig ang mga tao.”

Hindi maiwasan sa pakikipag-usap na nababnggit natin ang ilang mga bagay tungkol sa ating sariling paniniwala, pangarap, mithiin, panuntunan sa buhay, kagustuhan, mga bagay na katanggap-tanggap sa atin, at marami pang iba. Sa ilang usapin, personal man o panlipunan, nababanggit natin ang ating mga saloobin o kabatiran, ideya, at opinyon. Sa mga usapang ganito, **expressive** ang gamit na wika.

Ang *expressive* na gamit ng wika ay nakatutulong sa atin upang mas makilala at maunawaan tayo ng ibang tao. Gayundin sa pagbuo ng isang kaaya-ayang relasyon sa ating kapuwa.

Matutukoy mo ba ang mga gamit ng wika sa mga diyalogo na iyong nabasa sa itaas? Balikan mo ang mga pahayag na ito sa Diyalogo 1.

“*Uy, napansin mo ba?*”

“*Kumusta ka?*”

“*Masama ba ang pakiramdam mo?*”

“*May problema ka ba?*”

Nagtatanong o nagbubukas ng usapan ang mga pahayag na ito. Ginagamit natin ang wika bilang panimula ng usapan. Kapag may nasasalubong tayong kaibigan, binabati natin ito at madalas ay tinatanong ng, “Saan ang punta mo?” o kaya ay, “May lakad ka yata?”

“*Baka makatulong kami?*”

“*Mabuti naman, Sol, at okey ka lang.*”

Nagpapakita naman ng mabuting pakikipagkapwa-tao o pakikipag-ugnayan sa kapuwa ang mga pahayag na ito.

Ang mga pahayag na nagbubukas ng usapan gaya ng mga diyalogo na iyong binasa ay nagpapatibay ng relasyon sa ating kapuwa ay ***phatic*** na gamit ng wika.

Karaniwan na maiikli ang mga usapang *phatic*. Sa ingles ito ay tinatawag na *social talk* o *small talk*. Sa isang pag-uusap, ang bahagi lamang ng pagbubukas ng usapan ang *phatic*. Ang iba pang uusapan pagkatapos ay hindi na kasama sa *phatic* na gamit ng wika. Kung minsan din, hindi na nangangailangan ng sagot ang mga tanong na *phatic* katulad ng “Kumusta ka?” lalo na kung ito ay ginagamit lamang natin bilang pambati sa isang kakilala.

Balikan mo naman ang Diyalogo 2:

“*Nalulungkot talaga ako sa nangyayari.*”

“*Natatakot ako na baka lumala pa.*”

Pagyamanin

Ngayon naman ay palawakin natin ang iyong kaalaman sa araling tinalakay.

- Tukuyin ang pagkakaiba ng mga gamit ng wika na *phatic, emotive, at expressive*.
- Sumulat ng tatlong halimbawa ng pangungusap na nagpapakita ng gamit ng wika na *phatic, emotive, at expressive*.

Phatic:

- _____
- _____
- _____

Expressive

- _____
- _____
- _____

Emotive

- _____
- _____
- _____

Isaisip

Maraming gamit ang wika sa iba't ibang sitwasyon na karaniwang mababasa sa isang akdang pampanitikan o anomang babasahin. Makatutulong na batayan ang mga tanong na sino, paano, kailan, saan at bakit upang matukoy ang sitwasyong pangkomunikatibo.

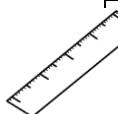

Isagawa

Sumulat ng isang diyalogo na kaugnay sa *pandemic* na ating nararanasan sa kasalukuyang panahon na nagpapakita ng paggamit ng wika sa iba't ibang sitwasyon, maaaring pansarili, pampamilya o pangkomunidad. Isaalang-alang ang *phatic, expressive at emotive*. Gawing batayan ang binasang halimbawang diyalogo sa bahaging **“Suriin.”** Gamiting gabay ang sumusunod na pamantayan sa pagbuo ng sariling diyalogo:

Pamantayan sa Pagmamarka

Panukatan	Puntos
Orihinalidad ng konsepto	15
Paglalapat ng gamit ng wika	20
Napapanahon ang paksa	15
Pagkamalikhain	10
abuoan	60

Tayahin

CITY OF GOOD CHARACTER

DISCIPLINE • GOOD TASTE • EXCELLENCE

Ngayon naunawaan mo na ang aralin, panahon na para sukatin ang iyong kakayahan at natutuhan. Sumulat ng isang sanaysay na nagpapaliwanag kung ano-ano ang mga dahilan ng iba't ibang paggamit ng wika. Pagkaraan ay ipaliwanag ito nang pasalita sa harap ng iyong kapamilya. Gamiting gabay sa pagpapaliwanag ang binuong sanaysay. Gamitin ang pamantayan sa ibaba.

Rubriks sa Pasalitang Papaliwanag ng Sanaysay

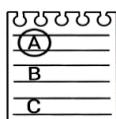
Panukatan	Deskripsiyon	Puntos	Iskor
Nilalaman	Mapanuring paggamit ng wikang nagpapaliwanag ng iba't ibang dahilan ng paggamit ng wika.	50	
Paraan ng Pagtalakay o pagpapaliwanag	Nagtataglay ng interesante, makabuluhan, at malikhaing panimula gitna, at konklusyon	30	
Kalidad ng Datos	May mayaman saliksik, batayan at kasanayan sa pagsulat.	20	
Kabuoan		100	

Karagdagang Gawain

Lalo pang paunlarin ang iyong kakayahan. Ipagpalagay na isa kang bagong mag-aaral ng isang eskuwelahang nasa isang lalawigan. Sa pamamagitan ng **expressive** na gamit ng wika, sumulat ng maikling pagpapakilala ng iyong sarili sa mga bago mong kaklase.

Natutuwa ako sa iyong ipinakitang kagalingan at sigasig na matuto sa ating talakayan. Binabati kita!

Susi ng Pagwawasto

Guro ang magwawasto ng mga Gawain ng mag-aaral na may kinalaman sa pagsulat at pagpapaliwanag.

Sanggunian

Jocson, Magdalena O. 2016. Komunikasyon at Pananaliksik sa Wika at Kulturang Pilipino. Vibal Group Inc.

Geronimo, Jonathan V., Petras, Jayson D., Taylan, Dolores. 2016.

Komunikasyon at Pananaliksik sa Wika at Kulturang Pilipino. Rex Book Store, Inc.

Bumubuo sa Pagsulat ng Modyul

Manunulat: Riza P. Lago (Guro, SNNHS)

Mga Editor: Gladys P. Rafols (Guro, FHS)

Christian Paul I. Camposano (Guro, CISSL)

Romeo A. Pilongo (Guro, SEHS)

Tagasuri-Panloob: Galcoso C. Alburo (EPS, Filipino)

Tagasuri-Panlabas:

Tagaguhit: Paolo N. Tardecilla (Guro, KNHS)

Tagalapat:

Tagapamahala:

Sheryll T. Gayola

Pangalawang Tagapamanihala

Pinunong Nanunuparan - Tanggapan ng Tagapamanihala

Elisa O. Cerveza

Hepe – Curriculum Implementation Division

Pinunong Nanunuparan - Tanggapan ng Pangalawang

Tagapamanihala

Galcoso C. Alburo

Supervisor sa Filipino

Ivy Coney A. Gamatero

Supervisor sa LRMS

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Schools Division Office- Marikina City

Email Address: sdo.marikina@deped.gov.ph

191 Shoe Ave., Sta. Elena, Marikina City, 1800, Philippines

Telefax: (02) 682-2472 / 682-3989

City of Good Character
DISCIPLINE • GOOD TASTE • EXCELLENCE